

RAD DRUŠTVA TIJEKOM 1993. GODINE

I tijekom 1993. godine Društvo je svojim radom nastojalo dati svoj prinos kulturi grada, ostvarujući Statutom određene zadaće, zbog kojih je i osnovano, a to je "zaštita i populariziranje pokretnih i nepokretnih spomenika kulture i kulturnoga naslijeđa u širem značenju".

PREDAVANJA

Jedan od stalnih zadataka Društva je priređivanje predavanja o poznatim i manje poznatim događajima, spomenicima, kulturnim djelatnicima iz naše prošlosti. U 1993. godini bila su priređena sljedeća predavanja:

- 12. siječnja Jerko Ljubetić, prof, Književno stvaralaštvo hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Čileu.
- 16. ožujka Slavko Muljačić, dipl. ing., Tudorića kuće na Manušu
- 30. ožujka Davor Domančić, prof., Srednjovjekovne crkvice na otoku Braću
- 20. travnja Zdeslav Perković, dipl. ing., Samostan crkve sv. Marije de Taurello
- 25. svibnja Bosiljka Bezić, dipl. ing., Kninska tvrđava – povijest i konzervacija
- 1. lipnja dr. Tomislav Vukšić, Problemi nestanka Hrvata u Bosni
- 20. listopada Benedikta Zelić-Bučan, prof., Hrvatska ćirilska pismenost
- 30. studenog dr. Slavko Kovačić, Don Ivan Ostojić i njegov doprinos kulturi Splita (u povodu 100. obljetnice rođenja).

IZLETI

Uz već tradicionalno vrlo dobar odaziv i interes svojih članova, Društvo je u izvještajnom razdoblju priredilo ove izlete:

- 13. veljače Kaštel-Stari (lokalitet Radun i Stomorija)
- 15. svibnja Solin (antička i starohrvatska Salona)
- 29. svibnja Trogir
- 16. listopada Omiš

Stručni vodič na spomenutim izletima bila je dipl. ing. Bosiljka Bezić.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Petnaestog prosinca u foyeru Hrvatskoga narodnog kazališta u Splitu Društvo je kao prilog proslavi 100. obljetnice zgrade HNK predstavilo tri svoja nova izdanja: časopis "Kulturna baština" br.22-23, "Splitski igrokaz iz XIX. stoljeća" i knjigu "Ponukan rekoh" dr. Petra Zdravka Blajića.

Na svečanosti predstavljanja ovih knjiga kratkim je prigodnim programom sudjelovao muški vokalni zbor gimnazije "Marko Marulić" i vokalni solisti Glazbene škole "Josip Hatze" iz Splita, a odlomke iz "Splitskog igrokaza iz XIX. stoljeća" govorili su prvaci drame HNK iz Splita.

Akademik Krno Prijatelj predstavio je dvobroj "Kulturne baštine" koji je u prvom planu objavio članak dr. Mirjane Škunce o prvoj praizvedbi opere jednoga hrvatskoga skladatelja na sceni Općinskoga kazališta u Splitu, "Cvijete" Vladimira Berse (uz 100. obljetnicu HNK u Splitu). U redovitim rubrikama "Iz kulturne baštine" i "Svjedočanstvo o Splitu" i u ovom su dvobroju otkriveni javnosti manje poznati detalji iz naše prošlosti. Tiskanje dvobroja svojom su financijskom pomoći omogućili Otvoreno društvo Hrvatska iz Zagreba i poduzeće "Commerzina" Zug.

"Splitski igrokaz iz XIX. stoljeća" nepoznatog autora predstavio je prof. Frano Baras, koji ga je pronašao u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu i priredio ga za tisak. Premda Igrokaz nema dramaturško-literarnu vrijednost, on je vrijedan kao dio kulturne baštine zbog izvornoga govora težaka splitskih predgrađa (čakavska ikavica), a i njegovo povijesno-političko značenje nije zanemarivo (borba narodnjaka i autonomaša). Na omotu ovaga kazališnog djela zabilježeno je da je bilo prikazivano godine 1900. u Splitu na pozornici "Hrvatskoga sokola" tj. "Slavjanskog napretka". Želja Društva kao izdavača i prof. Frane Barasa kao priređivača bila je da "objavljivanje 'Splitskoga igrokaza' u godini kad slavimo 100. obljetnicu otvorenja zgrade HNK u Splitu bude poticajem daljnjim istraživanjima bogate, a nedovoljno poznate djelatnosti splitskih dramskih amatera u prošleme stoljeću" (citat iz Pogovora prof. Frane Barasa). Tiskanje Igrokaza financirao je Sekretarijat prosvjete i kulture – Fond za kulturu općine Split.

"Ponukan rekoh" autora dr. Petra Zdravka Blajića, ujedno i člana Predsjedništva Društva, zbirka je raznih priloga (osvrta, kritike, recenzije, prikazi, molitve, propovijedi) nastalih tijekom dvadeset godina njegova rada kao svećenika, glazbenika i profesora, a knjigu je predstavio Špiro Žižić.

"MARULIĆEVI DANI"

Kao jedan od suorganizatora, Društvo je od 21. do 30. travnja sudjelovalo u republičkoj manifestaciji "Marulićevi dani '93". Od 1975. do 1992. godine 22. travnja obilježavali smo kao Dan Društva, u spomen na godinu 1501. kad je Marko Marulić dovršio znamenitu "Juditu". Tom prigodom polagali smo vijence na Marulićev spomenik na Trgu braće Radića i na njegov grob u crkvi sv. Frane. Od 1993. Društvo je tu tradiciju odlučilo djelomično promijeniti, prepustivši polaganje vijenca na spomenik Marku Maruliću gradonačelniku Splita, kao što su to godinama radili gradonačelnici poslije 1925., kada je spomenik bio otkriven.

Dana 21. travnja priredili smo u crkvi sv. Frane na Obali instrumentalni koncert hrvatske sakralne glazbe XVII. stoljeća, na kojem su Josip Biskupić, sopran saksofon; Ivan Borčić, klarinet i č.s. Mirta Škopljanac-Maćina, orgulje izveli djela I. M. Lukačića i V. Jelića.

Također 21. travnja a otvorena je u gimnaziji "Marko Marulić" u Splitu izložba slika "Ljepota i izraz" Zdravke Danijelov i Velimira Matutinovića.

Dana 22. travnja u crkvi sv. Frane položili smo lovorov vijenac na grob Marka Marulića.

Dana 23. travnja u foyeru HNK Društvo je u izdanju Književne izdavačke zajednice "Tin Ujević" predstavilo knjigu "Brački baščinski glasi". Radi se o antologiji bračke čakavske poezije koju je sastavio prof. Ante Sapunar, a u knjizi je zastupljeno jedanaest bračkih pjesnika, od Vladimira Nazora do, najmladega, Drage Štambuka.

AKADEMIJA DRUŠTVA

Šesnaestoga lipnja u Hrvatskome narodnom kazalištu u Splitu Društvo je, kao i prijašnjih godina, priredilo svečanu akademiju. Nakon pozdravne riječi predsjednika Društva prof. Ante Sapunara, u kojoj se prigodom 100. obljetnice zgrade HNK osvrnuo na doprinos Društva da se zgrada obnovi u izvornom obliku, uslijedio je raznovrsan kulturno-umjetnički program s djelima J. Hatzea, P. Hektorovića, M. Uvodića, I. Tijardovića, Đ. Ivaniševića, A. Visettija, V. Jelića, S. S. Kranjčevića, A. Markovića, K. Odaka, J. Slavenskog i A. Motovunjanina, koje su izvodili poznati splitski glazbenici i glumci J. Genda, Z. Krstulović i B. Dvornik, C. Hansell-Bakić, J.

Jukić, A. Maras i I. Medić, S. Madunić, I. Borčić, J. Biskupović, pučki pjevači iz Stobreča, I. Medić i muški pjevački zbor "Brodosplit". Svi izvodači dobili su kao poklon primjerak časopisa "Kulturna baština".

IMENOVANJE ULICA, TRGOVA, POSTAVLJANJE SPOMEN-OBILJEŽJA

I u 1993. Društvo je posredstvom svojih predstavnika aktivno sudjelovalo u radu općinske Komisije za imena ulica i trgova, te postavljanje spomen-obilježja.

Dana 7. veljače u "Slobodnoj Dalmaciji" objavljen je članak prof. Gordane Sladoljev pod nazivom "Javni natpisi javna sramota", kojim se željelo upozoriti na veliki broj javnih naziva na stranom jeziku, mahom talijanskom i engleskom, koji u imenima poduzeća potiskuju hrvatske nazive, stvaraju čudne kovanice i skraćenice, često s gramatičkim greškama. Za sprečavanje sve prisutnije anarhije, predložili smo da se donesu zakonske ili općinske regulative kojima bi se nadziralo oblikovanje javnih naziva ili da se osnuje posebna komisija koja bi donosila odluku o prihvaćanju ili odbijanju predloženoga naziva.

OSTALE AKTIVNOSTI

Dana 16. veljače Društvo se obratilo Odboru za proslavu 100. obljetnice HNK u Splitu, s prijedlogom da se u atriju Hrvatskoga narodnog kazališta postavi poprsje Gaje Bulata, političara i istaknutoga splitskog gradonačelnika. Bilo je planirano da se postavljanje realizira u ovoj godini – godini proslave 100. obljetnice zgrade HNK – u čemu nismo uspjeli, ali se nadamo da će to biti ostvareno u sljedećoj.

Petoga travnja Društvo je zajedno s konkatedralom sv. Petra u Splitu priredilo koncert pod nazivom "Korizma u pučkim napjevima", u programu kojega su sudjelovali pučki pjevači iz Stobreča, Kaštel-Lukšića, Kamena, Sitna Donjega, Tugara, Velog varoša i Vranjica. Skup je u ime Društva pozdravila prof. Gordana Sladoljev, a kroz program je vodio dr. Petar Zdravko Blajić. Društvo je, među ostalim kulturnim organizacijama u gradu, podržalo ideju dr. Mirka Tomasovića da se u Splitu osnuje institucija "Marulićev dom", koja bi objedinjavala sve ono što je vezano za istraživanje života i djela Marka Marulića, koji je svojim djelima u svoje vrijeme pronio slavu Splita i Hrvatske diljem Europe. S tim u vezi bilo je nekoliko kontakata u upravi grada i taj opsežan posao još je uvijek u tijeku.

Kao još jedan dokaz neprolaznosti Marulićeva djela su i njegovi stihovi "Plemićima splitskima", poruka upućena ondašnjoj upravi grada, a koja ni danas ništa nije izgubila na aktualnosti:

"Održavajte Sabore, o stvarima općim se savitujte,
Po redu, zakonu, po pravdi, iskreno, počteno odlučuj.
Nikakva strast i mržnja nek dušu vam ne mori,
I nepristrano oslušujte savite ča narod vam ih zbori"

Ova je Marulićeva poruka na prijedlog i u realizaciji Društva našla mjesto na zidu Gradske vijećnice. Grafičko oblikovanje djelo je učenika Trgovačke škole u Splitu – smjer aranžer-dizajner.

Dana 20. svibnja članovi Predsjedništva Društva posjetili su starohrvatsku crkvicu i samostan sv. Martina u Splitu i saznali kako se obavlja preuređenje ovoga staroga i vrijednog objekta.

Dana 23. lipnja članovi Predsjedništva primljeni su u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Splitu i tom su prigodom razgledali novopronađeni poliptih iz trogirске katedrale, koji se restaurirao, te su se upoznali općenito s načinom restauracije umjetničkih djela.

Predsjednik Društva prof. Ante Sapunar sudjelovao je u ime Društva u izradi Statuta Splita, te su prijedlozi Društava u vezi s kulturnom baštinom uneseni u preambulu Statuta.

U listopadu Društvo je posredstvom svojega predstavnika prof. Perislava Petrića sudjelovalo u manifestaciji "Blagdan kruha – kruh naš svagdašnji" u organizaciji Pokreta prijatelja prirode "Lijepa naša" iz Kaštela.

Dajana Šaškor